

Dicta in summam contrahit.

CAPVT XXI.

Alcali & acidum volatile in vegetabilium familia, concremantur per ignem, in sal fixum vel in planè alcalizatum. Modum quidem verbis magnificis promittit Reformator in mantissa Hermetica *a*, nullibi tamen reperibilem; interim vituperat *a* *Fol. 788.* *salia*, quorum cineres cum sulphure combusti sunt, reprehenditque Hartmannum *b*, ut pessimum scriptorem, nihilque ineptius doceri inquit, quàm *salia* alcalia acidis miscere (quasi ipse non docuisset Alkali viperinum, cum acido spiritu salis miscere; sicut etiam spiritum vitrioli, cum sale absinthij alcalizato, sub titulo *spiritus vitrioli coagulatus* *c*, ac pariter in *appendice fol. 100*, summis rursus laudibus extollit huiusmodi mixta *salia*) & paulo post iterum admittit cineres cum

b In *appendice fol. 101.*

c *Essentia fol. 789.*

Hippocrates Chymicus. 159

fulphure calcinari, sub incertitudine dominâ, quid eligendum.

Sciendum est, nullum vegetabile habere fixum sal, cuiuscunque sit generis, nisi comburatur actuali igne, ita ut acidum vstulando in alcali, & vicissim alcali in acidum agere & apprehendere queat, ut in vini succo & eius tartaro fieri ostendi. Testis mihi erit lignum putridum, licet hoc summo studio in cineres redegeris, quocunque lubuerit igne, sal non exinde elicies; acidum enim & alcali, ambo volatilia, ab aere absumpta, & nisi cadauer inutile reliquere: san verò comburantur ante putrefactionem, tunc habebis intentum.

Principale studium & labor itaque erit in hoc opere, ut herbæ sint recentes & minimè flaccidæ, tunc nimirum concremando, innata humiditas cum bullit, solvit acidum & alcali, quæ soluta agunt in inuicem, vnum apprehendit aliud, & ambo fixantur

Qij

*Aer vobis
latizat.*

*Actio
hac vocari
meretur
Fermētatio
transmu-
tantur ni-
mirum na-
tura instru-
menta.*

iuxta concreti proprietatem: pars autem quæ aufugit cum flamma, & ab acido non arrepta fuit, in fuliginem abit; ex aqua alcali volatile facili methodo elicies; nūquam autem sal fixum, ingenio tamen, ad constantiam reducitur.

Fermentatio, hæc actio vocari meretur; transmutantur nimirum ambo instrumenta naturæ in vnum artificiale: quod sicut in saponaria & vitraria arte cum acido, suo contrario, in neutrum vertitur; sic etiam in humano corpore contingit; cum à prudenti ac Hippocratico medico adhibetur, vel administratur suo contrario; eadem enim est operatio, ut docuit a Magister.

Exemplum sit Absinthium viride; istud viride, sub camino vel loco aperto accenditur, flamma impedienda summo studio; satis erit in cineres esse conuersum, qui post concremationem in larga olla terrea & humili, vel super ferrea elatæ oræ tabula vel lamina, accensis subtus carboni-

a Lib. 1. de
dia. 6.

Hippocrates Chymicus. 161

bus, fornaculo venti vt portellâ,
claudi & aperiri pro necessitate
queat; spatulâ ferreâ semper mo-
uendo cineres donec optimè al-
bescunt, quos sacco lineo acu-
minato, (vel si paucillùm) car-
tæ acuminatæ impone, & a-
quam cōmunem perfunde, quæ
cum transcurrit sale prægnans,
lixiuium vocatur; hoc percola-
tum lixiuium, in sartagine ferrea
(non vnctâ in culina) celeri e-
bullitione coagula & constringe
in massam, & quando instar mel-
lis spissescit, assiduè spatulâ mo-
ueto, & exsiccabitur in pulue-
rem griseum, quem statim ollæ
non vitreatæ, fornaculo venti
clauso ostiolo, impone ac obrue
carbonibus minutis puluere mix-
tis; sensim calefacito; vix ad bru-
nitatem, non autem vt fundat,
refrigerato; proiece sal in vitre-
um vas, vt sufficienti aquâ dis-
soluatur & moue cum baculo lig-
neo aliquoties; tunc solum
quiescere permitte duas vel tres
dies, clarum à fæcibus sine ma-

*a Salis vn-
ciam aqua
libra sic op-
time depo-
nit.*

gna agitatione effunde, & in plumbeo vel vitreo vase, in arenam posito, aquam exhalare sine bullis permittes, donec salina cuticula supercrescat: tunc remoueto vasculum, & sequenti mane collige splendentia grana salis, quæ aquâ limpidâ celerimotu abluenda & exsiccanda sunt. Remanens lixiuium iterum arenæ impone, vt aqua exhalet, vt pridem, ad cuticulam. Ambo hæc salia coniunctim in vno vasculo sunt asseruanda, quæ hoc modo parata, referunt sui concreti crasin.

Reliquum lixiuium vrinacei saporis, & fætulenti odoris pro vitris abluendis relinquendum. Hæc est facilis & naturalis ratio parandi vegetabilium salia, quæ nunquam liquefcunt per se, neque ingrati sunt saporis. Libra huius cineris fundet ferè vncias quatuor salis purissimi, sed aridarum herbarum cineres, libræ quatuor vix dabunt salis vnciam. Alcalia fiunt ex vegetabilibus.

Hippocrates Chymicus. 163

eodē modo, quorum tamen quædam facile in liquorem vertuntur, vacua enim sunt; ob id ex aere quærunt exfatiari, vt supra in occulto aeris acido indigitiui, quod sufficit.

Qua herba dant alcalia? salis vel acida supra satis ostendit

Reformator cineres coquendos, & lixiuium inspissari ad siccitatem, & postea fusionis igni sine discretionē committendum docet *a*. Sic loco salis vegetabilis, semper inane & causticum alcali euadit: sal enim absinthij, fundamentali suo puncto est ex acido salsus, & non planè fixus, vt ostendi; sin verò fusionem patitur: tunc agunt in inuicem ambo sapes, & in alcali fixantur, sicut omnibus acidis arte paratis salibus contingit. Igitur ex solo ignis *b* regimine alterantur res, mutant nomen, virtutem, & efficaciam. Hæc est causa quod vires salium nunquam sunt æquales ab ignaro præparati, quando nimirum alcalizantur, laudantur ab imperito (ex. gratiâ, sal absinthij) in

*a Marti
risa fol.
789.*

b Ignis professor publici.

colica profuisse, quæ tunc ex acido erat, quod combiberat; cum verò ex acido falsus, & adhuc volatilis à perito præparatur, stomacho & in antiqua oppilatione prodest: & tunc est basis in cachectico pulvere a Quercetani. Causam humoribus noxijs adscribunt.

*z. Pulvis
cachecticus.*

Sic multa fiunt fixa, si debito calore, & iuxta subiecti perfectionem, & suis requisitis tractentur, quæ aliàs erant volatilia: alium nimirum calorem & instrumenta requirit sanguinis fixatio, aliud ingenium quando nitrum & arsenicum fixantur, aliud quando totum nitrum solo odore in terram vertitur, aliud vas & ignem quando Mercurius per se quodammodo fixitatem induit, alia requisita quando antimonium & sulphur fixantur; sic etiam alia operatio est salium, quæ omnia sunt volatilia, ut in ligno putrido ostendi.

*Omnia
ipsa fiunt
per Divi-
nam neces-
sariam
Hipp. lib.
24. de diata.*

Hæc est ratio quare ligna
(ex quibus componunt naues

Hippocrates Chymicus. 165

bellicas Veneti, sapientissimi & prudentissimi Patres) recentia iubeant aquis submergere, in ornatissimo ac instructissimo Armamentario, idque per multos annos, ne scilicet aër illa penetret; fiuntque sub aquis tam fixa, ut saxa æmulentur.

*Veneti
ingenios.*

Sin verò in aëre flaccescere incipiant, priusquam submergatur, debent modestè aduri, ut acidum & alcali in invicem liquentur, & quasi incrustentur; sic per sæcula non corrumpuntur, neque putrescunt. Sic incrustantur pali, qui in terram defiguntur, pro fundamentis magnorum ædificiorum, ne marcescant.

Hortulani in hisce insulis, incineres reducant herbas in aere arefactas & earundem cineres vèdunt Pharmacopæis bonâ fide; hi cum parum aut nihil salis exinde eliciunt, & ob id, horticultores reprehendunt nullius eos valoris fuisse: respondent quod transportando cineres, aqua marina sal abstulerit; facilè id cre-

dunt plurimi, aliam causam ignorantes.

Cum verò in cineres reducuntur vegetabilia recentia, ut fit in Lithuania, Scandia, & Moscoviâ pro cineribus clauellatis; tunc in ignea ebullitione acidum & alcali se inuicem apprehendunt, *a* colliquantur, atque fixantur. Cum verò vrgeantur igne liquefactiuo, ut docet Reformator, tunc naturam mutant, & in alcali vitrificans vertuntur, ut Zoar notauit *b* super Exodum: quod tamen, priusquam per ignem transierunt, concretis nec infuit, ut neque fixum: quod rursus per inversionem, non solum induit volatilitatem, sed etiam in elementa reducitur, ut de alcali tartari ostendi.

Sin verò alcalia cum proprijs oleis distillatis, iustâ proportione, debito requisitoque tempore, artificiosâ occultaque circulatione, ac idoneo vase coquantur, dant ens mirabile. Sic o-

a In hunc sensum ait Basilius de sale armoniaco.

b Quando abrumperetur ale mea, tunc madidus aquis fiam.

Hippocrates Chymicus. 167

leum Cinnamomi, absorptū proprio alcali (modò vestibus sit spoliatum) tantum efficit in paralyfi similibusque morbis, quantum de illo speratur. Oleum tartari volatile & pingue, cum proprio alcali iustâ proportione, fit sapo.

*Oleum
fit sal.*

Hoc exemplum de Tartaro cum olim monoculus quidam, ore tenus per modum informationis, à me audiisset, statim coxit alcali viperinum cum oleo tartari, diuersæ naturæ, rustico more, imò minori cum observatione; quod coctione in phiola longi colli cum alcali saponis consistentiam acquisiuit: hic tamen amicam informationem mihi vitio vertit, in admodum longa epistola scribens: *Oleum tartari quod affundere iussisti, piceam omninò naturam induit, cæque est spissitudine dum refrixit ut scindi possit; ita animaduerto me penitus deceptum esse: verum quidem est, me sapius ex ore dominationis a ve-*

*à domo in
grati non
recedit ma-
lum.*

*Qui amant
est rustice
sunt, mi-
rum in mo-
dum venu-
sti euadunt*

stra audiuisse, quod huius salis preparatio ingens lumen in Chymia præbeat, &c. Magnus hic physicunculus tantum in ignauo cerebello, non habuit salis, licet de eo scribillans, ut huius inspissationis necessariam causam perquisiuisset, sed statim illud quod ignorat, *fucum*, & *imposturam* esse scribit. a Quemadmodum autem animaduertit, huius inspissationis causam vulgo, ijsque saponem conficientibus notissimam; sic etiam animaduertit quæ reformat.

a Fol. 487.

*Oleum
laterinum
est acidum
& calcificat.*

Arrige ergo aures, omne oleum, ut & pinguedines, occultum habent acidum, in quod agunt alcalia, illudque absument, aliàs nunquam sapo fieret: oleum enim distillatum oliuarum rodit solvitque argentum insensibiliter, cum ei iniectum per breue tempus fuerit; quod nisi aciditas ei inesset, non contingeret: remanens spissum, ferrum à rubigine melius præseruat, quatenus per distillationem præfatum

Hippocrates Chymicus. 169

fatum acidum est ablatum, vertiturque urgente igne in carbonem alcalizatum; quod affusione cuiusdam acidi spiritus ad oculum agnoscitur. Hæc est ratio, quare Armamentarij urbis huius nobilissimæ præfecti, priusquam arma perungi curent, oleum ad medietatem ferè leni igne evaporare sinunt.

*Vene-
tiarum.*

Sic vulgus in acerbis doloribus (plerumque ex acidis) expetit oleo inungi, quod ardet coram imaginibus, idque dolorem mitigat; hanc gratiam superstitiosi Græciæ populi attribuunt imagini, cui ardet lampas. Causa tamen est, quod illud spissum in lampade per flammam, amisit subtiliorem acidam partem: spissum ut est acido vacuum, impatiens nouo acido saturari rursus desiderat; illudque reperit in membro dolente; hoc extrahit, recipitque in se, & dolor cessat, aut saltem mitigatur.

*Oleum oli-
uarum spif-
sum, Alca-
li refert.*

Oleum antiquissimum induere

*Oleum
vetus quare
rancescit.*

balsami naturam credit vulgus; quia oleum centum annorum in Castello Brixienti, subleuat multos à doloribus ex acido; cui oleo ob vetustatem, alcali suprefit pro parte acidum, hinc tandem rancescit; ita & veneranda antiquitas compositionibus pro externo vsu, oleum vetus instituit.

Poma putrida.

Eadem ratione poma putrida, magis refrigerant quàm cocta, quæ ideò anodina appellamus.

Butyrum.

Butirum recens, plus habet alcali quàm acidi, adeò magis refrigerat quàm oleum. Hinc schola Salernitana egregiè admodum de eo refert.

Lentit & humectat, soluit sine febre Butyrum.

Ea de causa non coagulatur in lacte, nisi lac prius acefcat; & si in butiri confectionem fixum alcali inijcitur, quod acidum absumit, non fit butirum, acidum enim debet coagulare alcali.

Hippocrates Chymicus. 171

Sic & salia alcalizata, facillimè in aëre fluunt & dissoluuntur, sed quàm primum affunditur acidum vt alcali superetur, indurescunt & coagulantur.

Sulphur in sua pinguedine occultum habet acidum, & non solum in oleo, sed etiam in alcali promptissimè dissoluitur, nunquam autem in manifestè acido, licet potentissimo; si verò accenditur sub vitria campana, tunc occulta aciditas veritur in fumum, qui in succum cogitur acidissimum; & alcali, quod sulphur pridem amicabiliter suscepit, iam ab eo destruitur, fitque noua creatura diuersa à priore.

Laudatur autem sulphur à Dioscoride, in pulmonum affectibus; cui addunt alij, esse animam eiusdem: intellige eùm ab Hippocratico euacuatur, & in terram insipidam lacteamque fixatur: tunc inanitionis fit impatientis, rursùsque suo simili exsatiari desiderat: auidè itaque

Sulphur acidum.

a Sulphur in oleo lenè coctum, fingit pulmonem, spiratque odorem putridum.

combibit & absorbet pulmonum
 acida putrefactiua, quæ à capi-
 te descendere firmiter creduntur:
 sine tamen hac præparatione
 planè his affectibus inutile repe-
 ritur; quod veritatis persecuto-
 res quotidie cum nausea expe-
 riuntur. Hæc terra tunc à peritis
 lac sulphuris meritò appellatur,
 perficitque plurima quæ Crollius
 titulo eius subscripsit.

*Lac sul-
 phuris.*

Porro distilla etiam acetum (in
 quo oleum pingue & aquam ar-
 dentem esse ostendi) fæces aridas
 ex retorta compelle, & exhibit
 acidum & oleum pingue; carbo-
 nem relictum reduc in cineres,
 ex his aquâ communi alcali eli-
 cito, quod proprium acetum i-
 terum combibit & absorbet, ex
 phlegmate fit aqua ardens; ex
 alcali & acido, habebis tartarum
 regeneratum. Sic omnia in om-
 nibus, id est acidum & alcali v-
 bique deprehendes.

*Omnia in
 omnibus.*

Camphora (de qua acriter dis-
 putatur, vtrum calida vel frigi-
 da) est alcali volatile, & à na-

Hippocrates Chymicus. 173

tura, pinguedine propriâ saturata; sicut ab arte similia ostendi: fatentem enim & rodentem aquæ fortis aciditatem, quæ solo odore suffocat a, in se combibit, ac cum ea olei formam ludit, non autem cum acido, benigno, suavi & grato (acetum puto, vt & reliqui succi acidi): quod notandum. Eodem modo, malignum, venenosum, intimis fatens & rodens, suffocans illud acidum, quod in acutis per venas hinc inde fluctuat, & patientes sine intermissione exanimet camphora per os data, statim in se absorbet; vitalis spiritus fit purior & alacrior, acquiritque vigorem: quod inter practicos, primus observavit Aui-cenna; vnde rectè eam, Theriacam contra venena calida appellat celebratque: spiritus, inquit, vitalis, acquirit ab ea subtilitatem, & luminositatem vehementem, & propterea lacerat & confortat: addo non respondere vulgatum illud, de Camphora.

a Aqua fortis frequens odor Atrophiam cum acerbissimis doloribus generat. Vide & Helmont: de lithiasi cap. 9. §. 71.

Camphora

*Castrat par nares, camphora
odore mares.*

*Si loquor
absque ve-
ritate eru-
bescam.*

NAm quotquot noui, qui
illam à sordibus per subli-
mationem purificant. (Refinato-
res dicuntur) tam Venetijs,
quam Amsterodami, quorum
tota domus nil nisi camphoram
spirat, sunt salacissimi & fæ-
cundissimi, & nisi propriæ con-
fessionis fides habeatur, in testi-
monium voca numerosam eo-
rum prolem.

Camphora sic soluta in aqua
forti, & cum aqua simplici præ-
cipitata vel potius reducta, fit
sapo, quocum mulierum ma-
nus perungantur, & postea a-
quâ abluuntur: absunt acredi-
nem illam, quæ cutem exaspe-
rat, redditque eas molliculas
lacteasque: ornamentum sin-
gulare muliebri sexui: *quin &
sanorum quoque cura, venusta-*

Hippocrates Chymicus. 178

is causâ suscipienda esse : docet magister a.

Quemadmodum camphoræ alcali, nil nisi vnicum acidum combibit : sic etiam Antimonium, proprio & innato acido vacuum; quod consistit in subtili ac venenoso nullius ferè ponderis habitu, vt docet vitrum eius vel puluis, Mercurius vitæ appellatus; ex quo cum vino acidulo (suo simili non dulci) extrahitur venenum quod stomachus abhorret, ideòque hoc vinum per os assumptum, magnâ violentiâ per vomitum & secessum à vitalitate reijcitur, ac per accidens aliquando morbos primæ regionis tollit. Hinc Helmont *b* : quamdiu Antimonium vomitus mouet, non est boni viri remedium.

Cùm vero istud venenum, aut ignis flammâ, aut nitro accenso, ab antimonio euacuatur, (de quo dixi suo loco) tunc alcali antimonij, rursus saturatur dictis acidi spiritibus; qui tamen cum

P. iij,

*a Præcep-
tionum li-
bro.*

*Antimon-
ium.*

*b De Febr.
c. 15. §. 6.*

sint ex nitro aut flammâ, non sunt antimonio proprij, adeo vt dierum cursu, ex aere tandem suum simile extrahat *a*, sicut de silice dixi, qui ex aere, non vitæ Canis, sed sui simile alimentum trahit, vt suo loco ostendi: ita, quod pridem sudores & vrinam placidè mouebat, nunc sicut ipsum antimonij vitrum vomitus excitat. Flamma itaque, vt & nitri aciditas, sicut non sunt venena, ita non sunt propria, iam euacuato & inani antimonio: adeoque antimonium in alcali redactum & omni sapore spoliatum, quod diaphoreticum vocant, si reperit in corpore humano aliquid venenosi, illud attrahit, saturaturque ab eo: gaudet enim natura sua simili natura *b*, illudque retinet, atque in illo lætatur magis, quam si in corpore humano hinc inde erraret. Nullibi igitur Antimonium istud vacuum & diaphoreticum prodest in morbis, nisi in eis qui aliquid acidi veneni, aut oc-

a Euacuata vitrioli minera in Carinthia rursus in libero aere paucis annis replet. vt & Euacuata salis petra minera Patavij: ideo anima mundi, Mercurij, seu multiformis spiritus à sapientibus nominatur.

b Hac ratione laudatur à Basilio Arsenici alcali, pro sanitaris thesauro: quod tamen nisi docto tractare sua- deo.

Hippocrates Chymicus. 177

culti aut manifesti, præ se ferunt
vt pestis, caufones, petechiales,
ac aposthemata interna varia,
quocunque loco extiterint, ho-
rum venenoso halitu, ab Anti-
monio absorpto tunc pori se
sponte aperiunt, fitque diapho-
reticum, aliàs nunquam. Hinc
Basilus *a*, pulvis ille, inquit, *in-*
signes possidet vires, ad exter-
minandos veteratos multos & e-
xulceratos morbos, &c. Quorum
nimirum aciditates sunt putre-
factiux & escaroticæ, eas nem-
pe hic pulvis combibit atque ab-
sumit: & vt dixi, contractura po-
rorum relaxatur. (Hanc actio-
nem vulgus exsiccare vocat;
cuius ratione, est etiam ingre-
diens, in emplastrum illud, quod
barbaro nomine oppodeldoch
appellat Paracelsus. Quid au-
tem sit, & quomodo fiat hæc
absumptio, imbibitio, præcipi-
tatio, vel exsiccatio, infra defer-
ri proprietatibus rursus ad ocu-
lum ostendam.) Et licet perlæ,
corallia & quæ Cardiaca vocan-

*a In repe-
titione an-
tiquissimi
lapidis fol.
80.*

tur, acida quoque absumunt, quæ circa cor sunt exorta, hæc tamen non sunt putrefactiua, neque veneno occulto coniuncta. Aliud itaque est acidum, quod antimonium vacuum & alcalizatum combibit. Aliud quod perlæ, in cordis palpitatione. Aliud quod oculi cancri, in vulneratis & contusis. Aliud quod sanguis hirci in pleuriticis. Aliud quod ferrum in obstructis & laxis. Aliud quod vegetabilium alcalia volatilia, in hecticis. Aliud quod lapis Bezoar, in opulentorum animi deliquio (opulentorum dico, nisi enim eximio pretio lapidi, respondens sit proportio a ad acidum illud naturæ exosum, frustra propinatur. Hinc Crato, se nullam opem ab eius frequenti exhibitione animadvertere potuisse; quod verum esse facile mihi persuadeo, præsertim cum à granis propinatur, ut libri suadent. Notarunt hunc defectum cum Cratone plures eminentiores vrbs practici, qui

Calor vocatur à vulgo generali vocabulo.

a Eduardo Regi datum fuit drachme pondus. vide Mandardum & conciliatorem.

Hippocrates Chymicus. 179

occidentalem præscribunt, non quòd præstantior sit orientali, sed quòd viliori sit pretio, & ideo in maiori dosi exhibetur. Communis namque est opinio, dicuntque eum omnes sudorem pellere; quod tamen non contingit, nisi priùs acidum morbosum planè absumpserit (vt notavit Hercules Saxonia a maximæ famæ practicus): considerant enim hunc lapidem (vt & quàm plurima simplicia) agere in corpore, sicut cuneus à malleo compulsus: non animadvertentes, quòd extraneo sapore per lapillum, aut simile absumpto, pororum contractura relaxetur, & tunc totum corpus per se transpirare, vt docuit Hippocrates, probatque Senis doctrinam, musca in oculo; cuius palpebræ contrahuntur illico magnâ violentiâ; non quòd musca contrahat, sed sensus horret peregrinum irruens: quàm primum autem muscâ exemptâ, palpebra rursus cum mollitudine

a Capite de
febris
pestiferis.

relaxatur.) Aliud inquam acidū,
 quod Paracelsi lilium in Hydro-
 pe. Aliud quod spirituale sal Tar-
 tari in melancholia Hypocon-
 driaca, reliquisque omnibus in
 splenis affectibus. Aliud quod o-
 steocolla, in ossium fracturis.
 Aliud quod corallia cum speci-
 fico suo alcali, in Gonorrhœa
 absument & absorbent, &c.
 Stomachi tamen acidum pro-
 prium insitum & manifestum
 quod ostendi, cum quo cibum
 in acidum chylum vitalem co-
 quit & mutat, dicta simplicia
 non combibunt, imò nec in-
 trant quidem, quod admiran-
 dum. Hinc liquet quod quæli-
 bet aciditas vel aura (nomina
 ut lubet) expectat auscultatque
 lubens suum conueniens com-
 par (sicut vitrioli euacuata terra,
 in Carinthia ut supra notavi)
 quocum alterari, absorberi, ac
 transmutari gaudet: neque alter
 alterius familiam perturbat, hinc
 homo Microcosmi nomen adep-
 tus est: & Hermes a, quæ sunt
 in

*Macro-
 cosmi re-
 rum semi-
 na, esse
 acida per
 alcalia, su-
 præ osten-
 di: sic in
 Microc.
 tam sano
 quam mor-
 boso, natu-
 ra hunc
 consensum
 studiosissi-
 mè obser-
 uare docet*

Hippocrates Chymicus. 181

in superis, hæc inferioribus in-
sunt. Hæc sunt medicinæ funda-
menta, iuxta hominis naturam,
ut primi inuentores eam inuēne-
runt, iudicaruntque artem di-
gnam, quæ DEO adscriberetur,
quemadmodum est receptum, ut
docet Senex *b*, non enim, inquit
citato loco, Siccum, neque hu-
midum, neque calidum, neque fri-
gidum, &c. Sed sapes! quos
recenset ibidem: hos cavitatibus
ventriculis inesse ostendit meus
Hippocrates *c* inquit: Corpus
humanum plures habere ventri-
culos (vel sapes) *d* quos no-
runt illi, quibus hæc res cura
erit (id sonat: soli Philosophi
Chymici; nam paulo post sub-
iungit) ex prædictis itaque om-
nibus, nullum est, quod oculis
conspicienti videre ac cognoscere
contingit; qua propter etiam OBS-
CVRA, mihi appellata sunt,
non tamen quod obscura perma-
neant, & nos vincant, sed quan-
tum possibile est, cognoscantur &
superentur: possibile autem est

*hæc quori-
diana &
vulgarissi-
ma praxis.
a In Ta-
bula.*

*b De vete-
rum medi-
cina.*

*c li. de arte.
d Ecce hic:*

*Attributa,
circumstan-
tias & mu-
tationes va-
rias, prop-
ter quas,
diuturniora
quadam
mora affe-
ctus assi-
dent. de
quibus Se-
nex in præ-
ceptionum
libello.*

(Philosopho Hippocratico Chymico) quantum agrorum natura ad considerandum conferunt, & quantum eorum, qui perscrutati sunt, natura ad perscrutandum apta sunt. **CUM MVLTO ENIM LABORE ET NON MODICO TEMPORE, PRÆ OCVLIS VIDENTVR ET COGNOSCANTVR:** Nam quaecunque oculorum conspectum effugiunt, ea **MENTIS OCVLIS** à nostris obtinentur & superantur. Hactenus ille. Horum quàm plurima, Hippocratis Autoritate, quantum Compendij breuitas permittit, luce clarius ad oculum demonstraui; non tamen eo fine, vt Hippocraticus quisquam, hanc doctrinam imprudenter coram idiotis exerceat atque ostendet. **MAGISTRO** id admodum grauitè prohibente, a inquit: *Mihi quidem maxime videtur, qui de hac arte differere instituit, quæ plebeis nota sunt dicere debere, cum de*

a De pris-
ca medici-
na.

Hippocrates Chymicus. 183

nullo alio vel querere vel dicere
conueniat, quam de morbis, qui-
bus ipsi tentantur. Id sonat: si
alia memineris, quam excremen-
ti ios quatuor humores pro mor-
borum causa, & hos suis mini-
stris & satellitibus vinctos non
educere promittis, (his nimirum
gaudent) eris defector, Empiri-
cus, Paracelsista, &c. Cùm igitur
MAGISTER plebeos
& ignaros timuerit, iuuat Hip-
pocraticum, illud comici fre-
quenter ruminare: quod scis
nescis.

*Loquendum
ut plures,
sed sentien-
dum ut
pauci. A-
rist. 1. topic.*

Ex dictis nunc concludere
licet, (ne longius vagemur quam
par est) Alcalia omnia sine aci-
do, esse corpora inania & vacua,
a fixum nimirum alcali, cum
acido fixo saturatum, fit petra,
ut in calce ostendi: cùm verò
fusionis ignem patitur, tunc
transeunt in vitrum.

*a Alcali est
vacuum in
natura.*

Idem Alcali fixum, humidâ
viâ cum occulto acido pingui
ad maturitatem coctum muta-
tur in saponem.

Q ij

Sic fixum alcali mixtum cum acido salis spiritu, fit sal commune, omnes eius proprietates habens.

Sic etiam fixum alcali cum acido vitrioli, fit vitriolum, quod tartarum vitriolatum appellant: & quamvis scriptores affirmant, acidum sulphuris, per campanam, non differre ab acido vitrioli, verum non est; sed sicut acida omnia retinent & conferuant seminis proprietates ad elementa usque, vt de vino ostendi, sic etiam hic acidus liquor: cum enim roserit naturale corpus, ex. gr. arenam, ignem nondum expertam; tunc ex eo naturale sulphur sublimatur. *Nihil itaque in mundo mori, sed omnia transire & immutari recte statuit Trismegistus a. Et Lucret. canit b* . . . *queque in sua corpora rursus dissoluit natura, neque ad nihilum interimat res.*

Nullum omnino corpus perit, neque fit quod prius non erat. Hipp. l. 2. de diasa.

a in Pimandro.

b Lib. 2.

Alcali fixum, cum acido spiritu nitri vertitur in nitrum frigidum, flammam concipiens, &

Hippocrates Chymicus. 185
est anginae remedium.

Idem Alkali cum acido vini
fit tartarus vini, vt supra pro-
lixè ostendi.

Hoc modo (docet meus Hip-
pocrates) procedit etiam natu-
ra, quæ alimenta alcali volati-
li repleta, cum acido ventricu-
li primò in chilum manifestè
acidum conuertit, & in subse-
quentibus ventriculis coagulatur
alkali, iuxta proprietatem acidi
occuli, quod cavitates in se cu-
stodiunt. Sic alcali fæcum alui,
licet centies rectificatum turba-
tur sponte, vt ostendi suo loco:
ab alcali vrinae, odor est infe-
parabilis: Alkali sudoris homi-
nis sani, non foetet. Sic alia est
coagulatio calculi, vt in disso-
lutione & concretionem eius osten-
di. Aliud est acidum istud, quod
in ossibus alcali indurat, aliud in
sanguine, aliud in venis, aliud
in capillis, aliud in vnguibus ne-
cesse est, & ratio diætitar, aliàs
nimirum generaretur quidlibet
ex quolibet. Sic etiam differt

*Fermenta
loci, quæ
mumialia
appellant.*

*Hæc viâ
etiam para-
tur sapor sa-
pienit.*

sapo, factum cum oleo, ab illo, quod cum Axungia; & hoc ab eo, quod à feuo conficitur. *Omnes muscoli*, inquit Hippocrates, *a proprium suum ventriculum habent*: indicans quamlibet coagulationem specificam, requirere etiam specificum coagulatore; qui quamvis occultus, perfectò acidus tamen mechanicâ necessitate esse debet, ut in oleo, feuo, lacte &c. ostendi: alias nihil unquam in uniuerso coagularetur: *neque sane* (subiungit *b* Doctor meus) *que dicta sunt, eorum quicquam oculis intuenti conspiciere licet*: id sonat: nisi in Chymica, & salis fusoria hac arte sis exercitatus, scripta mea non intelliges.

a lib. de arte.

b lib. de arte.

liber Naturæ legendus, chartæ tamen non reijciendi.

Hippocrates itaque deprehendit ea, quæ naturæ & artis imperio, grato consensu subiecta sunt, in hoc cardine immobilia doctrinæ fundamenta collocavit; ex his omnes mechanicos progressus, & causarum explicationes adeò firmas deduxit,

Hippocrates Chymicus. 187

vt si omnes chartacei libri, cum eorum scriptoribus interirent, ex ingenti Naturæ libro omnes artes rursus hac methodo addicerentur.

Vnde liquet, quot fabulæ viro optimo sint adscriptæ? quæ ne quidem per somnium illi in mentem venerunt; imò quàm plurima sub eius nomine non quadrant, cum profunda eius sapientia, aded vt si iam reuisceret, non sine ratione ea legendo erubesceret.

Permixtionem & alterationem, quam in alcalibus fixis cum acidis demonstraui, eam etiam de alcalibus volatilibus omnium animalium intelligendum iubet meus Hippocrates. *a* Lib. 3. de diata.
Alcali enim volatile, cuiuscunque animalis, saturatum cum spiritu acido vitrioli, induit vitrioli naturam; verum cum non habeat colcotar ferri, præcipitatur à gallarum succo, in purei coloris fundum, albo vitriolo simillimum, de quo supra.

Q iij.

Ex dictis nunc luce meridianā
clarius patet, spiritum esse vehi-
culum & domicilium animæ,
atque vinculum coniungens ani-
mam cum corpore; quod in sub-
sequentibus ostendere lubet.

Idem nimirum Alkali vola-
tile, cuiuscunque animalis, cum
spiritu nitri, fit naturale nitrum,
flammam concipiens, in calore
igneo liquatur, funditurque si-
mile ordinario. Idem Alkali in-
quam cum Aceto, fit Tartarus,
qui totus in liquore n distillatur
falsum, vt in aqua Mindereri
ostendi, & sic de reliquis succis
acidis intelligendum: nam sicut
alcalia fixa, sunt vacua & inania
corpora, sic etiam volatilia om-
nium animalium; quorum præ-
parationem docet quidem Re-
formator, qui cum alcalibus ta-
men omnibus admodum vacuus
est. Hinc motus Hippocrates
meus, sereno vultu, in dulcem
risum, inquiens a: *Nesciunt quid
faciunt, sed destinatum fatum
explent.*

a Lib. 1. de
diarsa.

Hippocrates Chymicus. 189

Alcali itaque viperinum, vacuum & inane corpus, saturatur à Reformatore etiam vacuo ^a, magno labore & sumptu, acido salis spiritu; quid aliud quàm ^a salis communis proles exinde generari potest? En fucus & impostura, quam Reformator *cum tanto labore* ^b tandem inuenit: de quo ante victoriam triumphans scribillat: *Nec velim tibi quisquis es persuadeas, alias esse viam fixandi.* Hoc dicto pavitans palinodiam recanit: inquit *ns* (submissâ voce) *si tamen quisquis esset, qui maiorem in hisce laboribus haberet experientiam, ipsi ansam prebeo, ut boni publici causâ, illa quæ in hac re expertus est, secum commori non patiatur.* Meum corculum! meus molliculus caseus! quid nî? Eia age, obtemperemus fratres huius cupiditati: bene ædepol narrant; ah, quantum non meretur de republica medica! quod pharmacopœis ^c acidum & salsum tam politulè discrevit.

^a Pharm.
fol. 486.

^b Pharmac.
fol. 486.

^c in Appen.
Animadu.
fol. 75.